

12-10-2019

LITERATURE AND PRAGMATICS

Usmonjon Ergashevich Rakhimov

Andijan State University Candidate of philological sciences, assistant professor

Nematillo Dilshodbek ugli Makhammadjonov

2nd year student at the Faculty of Philology, Andijan State University

Follow this and additional works at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

Rakhimov, Usmonjon Ergashevich and Makhammadjonov, Nematillo Dilshodbek ugli (2019) "LITERATURE AND PRAGMATICS," *Scientific Bulletin of Namangan State University*: Vol. 1 : Iss. 12 , Article 40.

Available at: <https://uzjournals.edu.uz/namdu/vol1/iss12/40>

This Article is brought to you for free and open access by 2030 Uzbekistan Research Online. It has been accepted for inclusion in Scientific Bulletin of Namangan State University by an authorized editor of 2030 Uzbekistan Research Online. For more information, please contact sh.erkinov@edu.uz.

LITERATURE AND PRAGMATICS

Cover Page Footnote

???????

Erratum

???????

ISSN:2181-0427

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**НАМАНГАН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ИЛМИЙ АХБОРОТНОМАСИ**

**НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК НАМАНГАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

2019 йил 12 сон

АДАБИЁТ ВА ПРАГМАТИКА

Раҳимов Усмонжон Эргашевич

АДУ Филология фанлари номзоди, доцент

Махаммаджлонов Нейматилло Дилшодбек ўғли АДУ Филология факультети 2 курс талабаси

Аннотация: Мақолада классик адабиёт намуналари лингвопрагматик жиҳатдан таҳлил қилинади. Мумтоз адабиёт намуналари кузатилганда ўзбек тилининг прагматик таҳлил учун бой материалларга эга эканлиги очиб берилади.

Калит сўзлар: Прагматика, семантика, контекст, пресуппозиция.

ЛИТЕРАТУРА И ПРАГМАТИКА

Раҳимов Усмонжон Эргашевич

Андижанский государственный университет

Кандидат филологических наук

Махаммаджонов Нейматилло Дилшодбек оглы

Студент 2 курса филологического факультета Андижанского государственного университета

Аннотация: В статье образцы классической литературы анализируются лингвопрагматически. Существует множество доказательств того, что узбекский язык имеет богатый материал для прагматического анализа.

Ключевые слова: прагматика, семантика, контекст, пресуппозиция.

LITERATURE AND PRAGMATICS

Rakhimov Usmonjon Ergashevich

Andijan State University

Condidate of philological sciences, assistant professor

Makhammadjonov Nematillo Dilshodbek ugli

2nd year student at the Faculty of Philology, Andijan State University

Abstract: In the article, classical literature samples are analyzed linguopragmatically. There is a great deal of evidence that the Uzbek language has rich material for pragmatic analysis.

Key words: Pragmatics, semantics, context, presupposition.

Тилшуносликнинг ривожланиш босқичларига назар ташланса, турли хил “инқилоб” ларни кузатишимиз мумкин. Бу тилшуносликда етакчилик қилган назарияларнинг таъсири ҳисобланади. XX асрнинг 70-йилларида “семантикага штурм” бошланди. Натижада семасиологик таҳлил билан боғлиқ назарий қарашлар юзага келди. Систем тадқиқотлар кучайди. Тилшунослик фани назарий билиш босқичига кўтарилиди. Бошқа фанлар билан ўзаро алоқаси ҳақидаги янгича қарашлар юзага келди.

Маълумки ҳеч қайси фан ўз қобиғига ўралган ҳолда ривожлана олмайди. Тилшунослик фани ҳам бошқа фанлар билан муносабатдорликда ривожланади. Ўзаро алоқадорликда янги-янги (стик) йўналишлар пайдо бўлади. Бу йўналишларнинг пайдо бўлишига турли омиллар таъсир кўрсатди.

Тилдаги янги-янги йўналишлар ёндашув ва метод таъсирида юзага келди. Хилма-хил ёндашув ва хилма-хил методлар пайдо бўлди, лекин бу методлар, ёндашувлар тилнинг туб моҳиятини очиб бера олгани йўқ. юзага келган ёндашув ва методлар тилнинг у ёки бу соҳасини аниқлаштиришга хизмат қилди, холос. Ҳеч бир назария ёндашув ёки методлар тилнинг умумий қирраларини қамраб олмади. Шундай бўлсада, ҳозирги кунда тилшунослик метаназарий босқичга кўтарилди. Натижада тил янги босқичда антропоцентрик назария асосида талқин қилина бошланди. Унда марказий фигура сифатида инсон тушунилади. Бундай ҳолат бутун пайдо бўлиб қолгани йўқ. Жуда қадим замонлардан буён тилнинг сирли қирраларига алоҳида эътибор қаратиб келинган. Ҳозирги давр тилшунослигида назариялар ва йўналишлар хилма-хил. Лекин уларнинг умумий бирлигини ташкил этувчи назария антрополингвистика ҳисобланади. Шунинг учун ҳозирги кунда ҳар қандай тадқиқотда инсон омили ёки “инсон-олам-тил муносабат” мезони бирламчи бўлмоқда. Унинг илдизларини шарқ фалсафасидан қидириш зарур. Чунки шарқ фалсафасида илм муайян бадиий қобикқа ўраб берилган. М. Ҳакимов ўзининг “Ўзбек прагмалингвистикаси асослари” номли монографиясида ўзбек тилшунослигида пресуппозиция билан боғлиқ анчагина ишлар амалга оширилгани, бироқ классик адабиёт намуналари кузатилганда, бу йўналишга оид фактик материалларга ниҳоятда бой эканлигимизнинг гувоҳи бўлишимизни таъкидлайди. Ҳатто классик адабиётнинг назарий йўналишига оид жуда кўп асарларда “ёйиқ” ва “йиғиқ” атамаларининг мумтоз шакллари мавжуд эканлиги, буларнинг мумтоз адабиётда “ботиний” ва “зоҳирий” атамалар билан номланиши ўзбек тилида ёйиқ ва йиғиқ мазмун кўринишлари анча илгари мавжуд бўлганини кўришимиз мумкин [1:86].

Дунё, мансаб дема, учма ишвага,

Дўстлардан ажраб ҳам ёв бошига ет. (Ибн Сино)

Матннинг прагматик таҳлилида контекст доирасидаги умумий ва хусусий маъноларни тушуниш муҳим. Шундагина муайян шаклнинг ортида қандай қўшимча маънолар яширингани ойдинлашади. Келтирилган байтдаги “ёв” сўзи “нафс” маъносида қўлланган. Аллома ҳар нимадан, ҳаттоки, дўстликдан ҳам шу ғанимнинг бошини янчишга ундаган [2:9]. Аслида ёв ҳамда нафс сўзлари маъно жиҳатидан контекстсиз планда бир-бирига нисбатан йироқ. Лекин контекст доирасида прагматик синонимия кузатилади.

Мени менда дема, менда эмасман,

Бир мен бордир менда – ичимда. (Юнус Эмро)

Профессор А.Нурмонов ўзининг “Синтактик бирликларнинг прагматик томони” номли мақоласида ахборотнинг тўғри тушунилиши учун сўзлашувчиларнинг тил ҳақидаги билимидан ташқари тингловчининг олам ҳақидаги билими, жумла қўлланилаётган ижтимоий ҳолат ҳақидаги билими,

сўзлаш жараёнида сўзлашувчилар руҳияти ҳақидаги билими ва бошқа билимларини ҳам қўшиш кераклигини таъкидлайди [2:284]. Ахборотни тушуниш жараёнида юқоридаги билимларнинг барчаси тенг даражада керак бўлади. Шунинг учун фақат бу билимларнинг ўзаро муносабатини ҳисобга олгандагина биз нутқий жараённинг моҳиятини англашга яқинлашган бўламиз. Келтирилган байтда ҳам жумла қўлланилаётган ижтимоий ҳолат ҳақидаги билим (тасаввуф ҳақидаги билим) керак бўлади. Акс ҳолда умумий прагматик маънони тушуна олмаймиз. Шоирнинг фикрича, бу “Мен” да битта буюк мафкура бор. У – ишқ. Шу ишқ унинг қалбида бутун дунё ва коинот сирларини марказлаштиришга қодир. Демак, у камолот ишқи [3:11].

*“Анал Ҳақ”ни маъносини билмас нодон,
Доно керак, бу йўлларда поки мардон . . . (Аҳмад Яссавий).*

Лисоний бирликларнинг синтактика ва семантикаси бу бирликларнинг тўлиқ тавсифи учун камлик қилади. Синтактика ва семантикага прагматика қўшилгандагина, улар ўзининг ҳақиқий талқинини топади [2:283]. Мансур Ҳаллож инсоннинг илоҳийлигини шарафлаб “Анал Ҳақ” – “Мен Худоман” дегани учун мусулмон ҳукмдорлари томонидан шаккокликда айбланиб қатл этилгани маълум [3:12]. Мансур Ҳалложнинг фикрини фақатгина унинг маслагидан хабардор ўзи каби тасаввуф вакиллари тушунишади. Яъни улар жумла қўлланилаётган ижтимоий ҳолатдан хабардор.

*Золим агар жафо қилса, олло дегил,
Илқинг очиб, зоре қилиб, бўйин сунгил. (Аҳмад Яссавий)*

Ҳозирги ўзбек тилшунослигида “подтекст” сўзи остида тушунилаётган “тағмаъно” нинг юзага чиқиши учун қуйидаги узвларнинг бўлиши шарт ҳисобланади:

1. Нутқий вазият;
2. Сўзловчи ва тингловчи ўртасидаги “сирли сулҳ” [4:17].

Сўзловчи (ёки ёзаётган шахс) ва тингловчи (ёки ўқувчи) ўртасида “сирли сулҳ” (уларнинг умумий билиш фондида контекст ҳақидаги билимлар мажмуаси) бўлмаса вазият иштрокчилари асл тағмаънони тушуна олишмайди. Байтга эътибор берсангиз, “Золим инсон сенга зулм қилса, худодан мадад сўра”. Яссавий шеърини ботиний маънолар билан суғорилган. Бундай маъно кўлами бизнингча жуда саёз. Аслида “золим” сўзи “нафс” маъносини англагандагина жумланинг тўлиқ прагматик ва бошқа маънолари англашилади. Яъни, нафс сенга зулм қилса, бунга даъво фақат Аллоҳдан мадад сўрашлик, ўзга ҳеч нарса даъво бўла олмайди.

Юқорида таъкидлаганимиздек, шакл бу фақатгина маънони ифодалаш учун восита. Унинг ортидаги туб маъноларни англаш муҳим. Сўзловчи (ёки ёзаётган шахс) маълумотни, яъни маънони муайян белгиларга кодлаб матн тузади, тингловчи (ёки ўқиётган шахс) эса матнни англаш учун белгилардан маънони “ечиб олади” [5:6]. Биз прагматикага ҳеч қачон чегара қўя олмаймиз. Чунки бу нутқ вазияти билан боғлиқ. Ҳар бир контекст доирасида бир шаклнинг бир неча маънолари англашилаверади. Бу фикримизга Навоийнинг қуйидаги байтини далил сифатида келтира оламиз:

*Дединг: “Фано недурур?” Мухтасар дейин: “Ўлмак”,
Ки шарҳин тиласанг, юз рисола бўлгусидир.*

Демак, “ўлмак” фанонинг энг мухтасар шарҳи. Яъни доминантаси (таъкид бизники). Аммо бўлак изоҳлари “юз рисола” бўлмоғи мумкин [3:30]. К.А.Гелвций: “Агар поэтик образ “дили” ва “тили” ни тушунмас экансиз, шеър ва шоир устидан ҳукм юритманг. Поэтик образ фавқулотда серқирра “қурилма”. Унинг асосий фазилатларидан бири мазмунда “қатлам” дорлик, туйғуда бўёқдорлик [3:36].

*Бешак билинг бу дунё барча халқдин ўтаро,
Ишонмагил молинга, бир кун қўлдан кетаро.
Ото-оно, қариндош қаён кетди – фикр қил,
Тўрт оёғлиг чўбин от бир кун санга етаро . . . (Аҳмад Яссавий)*

Инсон онги шу қадар мукамалки, у нарса ва ҳодисалар ўртасидаги ассоциатив алоқадорликларни пайқай олади. Инсон мияси унга бериладиган реал белгиларни анализ-синтез қилиш қобилиятига эга. И.Павлов таъкидлаганидек: “Сўз бу сигналлар сигналидир” [2:84]. Тўртликдаги “тўрт оёғлиқ чўбин от” бирикмаси “тобут” маъносини билдиради. Буни биз қаердан биламиз? Чунки, ҳар бир инсоннинг умумий билиш фондида шакл-маъно ва унга эквивалент шакл-маънолар сақланади. Жумланинг бундай таҳлили эса прагматик таҳлил объекти бўла олади.

*Эй Навоий, ўзни мақбул истасанг, туфроқ бўл,
Ким эрур мардуд, улким бошида пиндори бор. (Алишер Навоий)*

Ўзни тупроқ билан тенг тутиш Навоийнинг камтаринлик фалсафаси маъносидаги ҳукм фикримизча саъздир. Тупроқ образининг мазмун мундарижасидаги маънолар “қатлам”дорлигини эътиборга олмаган бўламиз. Тупроқ ушбу контекст доирасида Ватан маъносини англади. Бу маънони ифодалаш учун туфроқ сўзи фақат шакл бўлиб хизмат қилган.

*Рақибу зоҳид оҳимдин куярлар,
Бале, ўт куйдурур ҳар ҳушқу тарни. (Атойи)*

“Ўт куйдурур ҳар ҳушқу тарни” бу – мақол. Ҳозирги кўриниши “Ўт тушса ҳўлу у қуруқ баробар ёнади”. Бу асосий фикримиз эмас. Фикримиз марказидаги прагматик синонимиялардир. Булар: “ўт” – ошиқ, “ҳушқу тар”, яъни ҳўлу қуруқ – рақиб ва зоҳид. Демак, олов олдида хор – у хас, ҳўлу қуруқ қанчалик қимматсиз нарса бўлса, ошиқ учун ҳам зоҳид деганлари шунчалик пуч [3:63]. Гарчи ушбу маъно байтнинг умумий мазмунидан келиб чиқсада, умумий маънонинг юзага чиқишида лингвистик белгилар муҳим рол ўйнаган.

Мумтоз адабиёт намуналари кузатилганда тил бирликларининг прагматик томонини ташкил этадиган поэтик материалларга бой эканлигини кўрамыз. Алишер Навоий таъкидлаганидек: “Бу тилда ғариб алфоз ва адо кўпдур. Муни хуш оянда тартиб ва рабоянда таркиб била боғламоғнинг душворлиғи бор.” Яъни, туркий тилда ажойиб сўз ва иборларнинг хилма-хил вариантлари мавжуд. Буларни ёқимли тартиб ва ўзига тортувчи оҳанг билан боғламоқнинг қийинчилиги бор. Мумтоз адабиёт ва лингвистик прагматиканинг муносабатини ўрганиш алоҳида тадқиқотни талаб этади. Бундай йўналиш янги йўналиш эмас. Ўтган асрнинг 80-90-йилларидан пайдо бўлган лингвопоэтика йўналишини прагматик тадқиқ билан

уйғунлаштириш орқали амалга ошириш мумкин ва лингвопоэтиканинг кемтик жойлари тўлдирилади.

References:

1. Hakimov M., O'zbek pragmalingvistikasi asoslari.–T.: Akademnashr, 2013.
2. Nurmonov A., Tanlangan asarlar, I, III jildlar.–T.: Akademnashr, 2012.
3. Haqqulov I., SHE'riyat–ruhiy munosabat.–T.: G'afur G'ulom, 1989.
4. Rahimov U., Tagma'no // O'zbek tili va adabiyoti, 2005. -№5.
5. Hakimova M., Semasiologiya.–T.: Fan, 2007.
6. Nurmonov A., Lingvistik belgi nazariyasi.–T.: Fan, 2008.
7. Quronov D., Adabiyotshunoslikka kirish.–T.: Xalq merosi, 2004.
8. Safarov SH., Pragmalingvistika.–T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2018.
9. Ahmedova M., Falsafa.–T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2006.
10. Azizov A. va b., Kinoya va majoz lug'ati.–T.: Muharrir, 2018.
11. Haqqulov I., Taqdir va tafakkur.–T.:SHarq, 2007.

МУНДАРИЖА

ФИЗИКА-МАТЕМАТИКА ФАНЛАРИ

01.00.00

ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЕ НАУКИ

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

- 1 Visual c# da razryadli operatsiyalar.
Temirov O.M..... 3
- 2 Java dasturlash tilida abstrakt sinflar
Holmirzayev H.E..... 6
- 3 Ўнг томони номаълум ва коэффициенти узулишга эга бўлган биринчи тартибли
чизиқли оддий дифференциал тенглама учун масалалар
Тиллабаева Г.И..... 10
- 4 Matematika darslarida muammoli ta'lim
Alixanov O.O..... 15
- 5 О некоторых задачах теории одномерной бифуркации
Тухтасинов М,Кушақов Х.Ш 20

КИМЁ ФАНЛАРИ

02.00.00

ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ

CHEMICAL SCIENCES

- 6 Карбоксиметилцеллюлоза: олиниши, айрим физик – кимёвий хоссалари,
ишлатилиши (обзор)
Сайпиев Т.С..... 27
- 7 N-vinilpirrolidon asosida suvda eruvchan sopolimerlar sintez qilish va ular
makromolekulalarining kompozitsion tuzilishini o'rganish
Toshmatov Y.R., Dexqonov R.S.,Boydedayev. A.A..... 39

БИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

03.00.00

БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

BIOLOGICAL SCIENCES

- 8 Far1 Related Sequence (FRS) генлар оиласининг вакили frs10 гени g.hirsutum
туридаги функцияси ринки технологияси ёрдамида ўрганиш.
Усманов Д.Э, Буриев З.Т, Абдукаримов Ш.С, Собиров Б.М, Мухторов А. Т..... 46
- 9 Кўхитанг тизмаси флораси таркибидаги ziziphora l. туркуми турларининг
биоэкологияси
Ибрагимов А.Ж,Батошов А.Р,Каримов Б.А,Мирзаев С.И 50

ТЕХНИКА ФАНЛАРИ

05.00.00

ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

TECHNICAL SCIENCES

- 10 Интернет самарали коммуникация канали сифатида
Бекназаров К.Т..... 54

ТАРИХ ФАНЛАРИ

07.00.00

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

HISTORICAL SCIENCES

11	XX asrning 60-80-yillarida namangan viloyati xalq ta'limi tizimi: muammolar va yutuqlar Mamasaidov L. P.....	60
	ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
	09.00.00 ФИЛОСОФКИЕ НАУКИ	
	PHILOSOPHICAL SCIENCES	
12	Tarixiy taraqqiyotda ayollarning o'rnini Mamatov O.V.....	64
13	Миллий байрамларда санъат турларининг ифодаси Шадиметова Г.М.....	67
14	Замонавий санъатларда янги эстетик мезонларнинг вужудга келиши Кадирова Д.С.....	72
15	Мақом куйларининг фалсафий-эстетик моҳияти Нуруллаева З.С.....	78
16	Ахборот медиамаданияти трансформацияси ва глобаллашуви Кодиров Н.М.....	83
17	Ренессанс даври мутафаккирлари оилавий муносабатларда поклик ва гўзаллик ҳақида Хандамова М.....	93
18	Полифункционаллик халқ қабулхоналарининг ўзига хос хусусияти сифатида Айтбоев М.Ю.....	99
19	Оиланинг жамиятдаги роли ва ижтимоий функциялари Абдуллаева Н.....	103
20	Инновация фалсафасининг ижтимоий функционал хусусиятлари Ходжаев С.Б.....	108
21	Боҳарзий ва унинг вақф ерлари Норова М.Ф.....	113
22	Туркистон “Янги усул” мактабларида таълим жараёнининг ташкил этилиши ва ундаги гендер муаммолари Намазова Ю.М.....	121
23	Аҳмад Заки Валидийнинг тарих фалсафаси Хужаев М.И.....	126
	ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
	10.00.00 ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ	
	PHILOLOGICAL SCIENCES	
24	The Role of stylistics in linguistics and literature Umrzaqov I. I.....	133
	Девону Луғотит Турк” асарида қўлланган шахс номлари гуруҳига оид	
25	лексемаларнинг семантик хусусиятлари Розикова Г.З.....	136
26	О‘zbek tiliga o‘zlashgan arabcha leksemalar va ularning badiiy asarlarda qo‘llanilishi Rahmatullayev.Y.....	142
27	Замонавий таълим тизимида касбий компетентликни модуллаштиришмоҳияти	

Абдиева С.М.....	146
28 Qo'shma gaplarda shakl va mazmun Ahmedova N.Sh.....	151
29 Краткий обзор по историю изучения терминов родства в узбекских и английских языках Каримова В.....	156
30 O'zbek adabiy tili uslublarining shakllanishi Vabaxanova D.A.....	163
31 Йўл мотиви ҳақида Қўчқаров О.....	169
32 Жаҳон тилшунослигида диний функционал услубнинг ўрганилиши Юсупова Ш.Т.....	173
33 Жек лондоннинг исёнчи асаридаги воқеаликни тасвирлаш хусусиятлари Najmiddinov J, Bahodirov A.....	179
34 Johann Wolfgang Gytoring "Yosh Verterning iztiroblari" romanida poetonimlar talqini Vozorova R.Sh.....	182
35 "Алпомиш" библионими ва бош тимсол исми, лақаби хусусида Улуқов Н, Юнусова Б.....	186
36 Наманган қипчоқ шевалари ва этнослараро жараёнлар Дарвишов И.Ў.....	190
37 Grammatik ko'rsatkichlarning o'zlashtirilishida aniqlik darajasi (O'zbek tilini o'rganayotgan koreyslar misolida) Saidaxmedova O.I.....	197
38 Перевод понятий означающие национальных конвенций, традиций и обряд Самандаров . Ш.С.....	202
39 Принцип вежливости в речевом общении. Саидова М.Ш, Холматова Г.И.....	205
40 Адабиёт ва прагматика Раҳимов У.Э, Махаммаджлонов Н.Д.....	209
41 Хикматли сўзлар таржимасида қофияни сақлаш Абдуллажанов А, Мамадалиев Э.....	214
ГЕОГРАФИЯ ФАНЛАРИ	
11.00.00	ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ НАУКИ
GEOGRAPHICAL SCIENCES	
42 Фарғона водийси дарёлари оқимининг иқлим илишига реакцияси Солиев И.Р., Ғулумжонов Д.....	219
ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
13.00.00	ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PEDAGOGICAL SCIENCES	
43 Готовность будищих педогогов как основной фактор успешности инклюзивного образования Сатторов М, А.....	225

44	Педагогик стратегия - олий таълим муассасаси битирувчисининг рақобатбардошлигини шакллантиришнинг концептуал асоси Эргашев Б.Б.....	229
45	Таълимда ахборот коммуникацион технологияларидан фойдаланиш афзалликлари Ниязова Н.А.....	234
46	Олий таълим муассасалари ўқув-тарбия жараёнида фанларичра ва фанлараро интеграциясини таъминлашнинг педагогик-психологик масалалари Жуманов А.А.....	237
47	Мактабгача таълим ташкилотларини инновацион ривожлантириш муаммолари Абдуназарова Н.Ф, Хамдамова М.Т, Парманов Ж.А.....	242
48	Физика ўқитувчиларининг таълимга инновацион ёндашуви Бекназаров З.Ф.....	245
49	Тухника йўналишиндаги мутахассис компетентлигининг модели Даминов О.О.....	250
50	Олий таълим муассасаларида замонавий инновацион технологияларини қўллашнинг ўзига хослиги ва хусусиятлари Исмаилова З.К, Химматалиев Д.О.....	257
51	To actual directions of development of export of fruit and vegetable products in Uzbekistan Avulchaeva F.....	261
52	The significance of cultural awareness in second language learners' classroom Umirzakova D.A.....	264
53	Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish yo'llari Jo'rayeva T.U, Shamirova Y.K	268
54	Role of peer observation in foreign language teaching Jalolov Sherali, Botirova Z.X.....	274
55	Ingliz tilni o'rgatishda mnemonik usullardan foydalanish Yunusova Y.B.....	278
56	Талаба ёшлар соғлом турмуш тарзини шакллантириш масаласига қадрият сифатида қарашни тарбиялаш муаммолари Назаров А.Т.....	281
57	“Олий таълим муассасалари ўқув–жисмоний машғулотлар жараёнини ташкиллаштиришда blended learning концепциясидан фойдаланиш орқали таълим сифатини ошириш” Махкамов А.Ю.....	284
58	Ўқувчиларнинг геометриядан ўқув фаолиятини фузионизм ғояси асосида такомиллаштириш йўллари Ғойибназарова Г.Н, Джураева Ш.К.....	288
59	Мактабгача таълим муассасаларини сифат жиҳатдан такомиллаштириш Ибрагимова Г.Н.....	293
60	8-синф физика курсининг “электр заряд. электр майдон” бобини ўқитиш Зоҳидов И.О, Каримова Р.К, Умаров А.О.....	298

61	Таркибида сирт фаол модда тутган учкарбамид хлорат натрий дефолиантини олиш жараёнини ўрганиш Умиров Ф.Э, Худойбердиев Ф.И, Номозова Г.Р, Закиров Б.С.....	303
62	Ижтимоий-эмоционал кўникмалар шаклланишининг педагогик-психологик омиллари Раҳимова М.А.....	311
63	Ҳамкорлик педагогикасининг узлуксиз таълим тизимидаги инсонпарварлашув хусусиятлари Ўринова Ф.Ў, Усмонова Ш.Ё.....	317
64	Чақириққача ҳарбий таълим бўйича мутахассисларни шакллантиришнинг долзарб масалалари Хасанов А.Т, Юсупов Т.Т.....	323
65	Мобиллик-олий педагогик таълимни модернизация қилиш сифатида Эшназарова М.Ю.....	327
66	Бўлажак меҳнат таълими ўқитувчиларида касбий муҳим сифатларни шакллантириш педагогик жиҳатлари Қодиров М.М.....	332
67	Бошланғич таълимда прагматик ёндашув асосида матн ўқишнинг ўзига хос хусусиятлари Йўлдашева Д, Буважонова М.....	338
68	Бошланғич таълимда интеграциялашган ўқитишнинг аҳамияти Рустамова Д.....	341
69	Кичик мактаб ёшидаги ўқувчиларни нутқ маданиятини шакллантиришда китоб ва унинг аҳамияти Ўринова Ф, Сидикова З.....	344
70	Технология использование метода кейс-стади при изучении компьютерной графики. Отабаева Ф.Т.....	348
71	Pedagogik tajribalarni to'plash va ommalashtirish tizimi Mo'minova G, Insarova G,.....	355
72	Талабаларнинг мустақил таълим фаолиятини ривожлантириш- ўқув жараёнининг асоси Мўминов З.О.....	359
73	Innovatsiya ta'limning muhim elementidir. Madaminov F.Sh.....	367
74	Intellectual kompyuter o'yinlari yordamida individual matematik ta'limni yo'lga qo'yish Najmiddinova . N.Y.....	373
75	Футболчиларни эмоционал ҳолатларини аниқлашнинг методик хусусиятлари Сатиев Ш.К	378
76	Бўлажак ўқитувчиларнинг мустақил фикрлаш маданиятини ривожлантириш моделини такомиллаштириш. Қамбаров М.М	384

77	Содержание и структура учебников по методике обучения языкам Габдулхаков, Фарид Ахунович.....	391
	ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ PSYCHOLOGICAL SCIENCES	
	19.00.00	
78	Оилада болаларнинг ижтимоий- ахлоқий сифатларини шакллантириш омиллари Ортиқова З.Н.....	395
	СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ СОЦИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ SOCIOLOGICAL SCIENCES	
	22.00.00	
79	Маънавий тарбия ва тарихий онг Махкамов Қ.О.....	398